

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

L E G E

pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985
din 18.04.2002

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articolul I. – penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.72-74 art. 195), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 327:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

(1) Îndeplinirea sau abținerea de la îndeplinirea în exercițiul funcției, de către o persoană publică, a unei acțiuni cu încălcarea legii, dacă aceasta s-a soldat cu vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei, sau cu cauzarea daunelor drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, ce depășesc valoric un salariu mediu lunar pe economie prognozat, stabilit prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de până la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

la alineatul (2), lit.c) textul „soldată cu urmări grave” se substituie cu textul „soldată cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;”

la alineatul (2), după litera c) se introduce litera d) cu următorul cuprins:

„d) soldată cu daune care depășesc 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei;”

Articolul 327 se completează cu alin.(4) cu următorul cuprins:

„(4) Acțiunile prevăzute la alin.(1)-(3) care au cauzat:

a) decesul unei persoane;

b) daune care depășesc 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei;

se pedepsește închisoare de la 5 la 10 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.”

2. Articolul 328:

va avea următorul cuprins:

„Articolul 328. Excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu

(1) Săvârșirea de către o persoană publică a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta s-a soldat cu vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei, sau cu cauzarea daunelor drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, ce depășesc valoric un salariu mediu lunar pe economie prognozat, stabilit prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

(2) Refuzul neîntemeiat de eliberare a actului permisiv care a condus la restrângerea dreptului de desfășurare a activității de întreprinzător, inclusiv desfășurarea neîntemeiată a unor controale, dacă aceasta a cauzat daune drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, în valoare de cel puțin 10 salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei,

se pedepsește cu amendă de la 1200 la 4000 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 6 luni, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 până la 5 ani.

(3) Aceleași acțiuni:

a) săvârșite din interes material, în scopul realizării altor interese personale sau în interesul unei terțe persoane;

b) însoțite de aplicarea armei;

se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 7 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

(4) Acțiunile prevăzute la alin.(1), (2) sau (3):

a) săvârșite de o persoană cu funcție de demnitate publică;

b) săvârșite în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale;

c) soldate cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;

d) soldate cu daune care depășesc 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei;

se pedepsesc cu închisoare de la 6 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

(5) Acțiunile prevăzute la alin.(1)-(4) care au cauzat:

a) decesul unei persoane;

b) daune care depășesc 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei;

se pedepsește cu închisoare de la 7 la 12 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.”

3. Articolul 329:

la alineatul (1), textul „intereselor publice sau” se exclude;

după textul „dacă aceasta a cauzat” se introduce textul „vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății persoanei sau”.

la alineatul (2), după litera a) se introduce litera b) cu următorul cuprins:

„b) daune în proporții deosebit de mari;”

Art. II. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002 este elaborat de Procuratura Generală.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul de lege este elaborat cu scopul aducerii normelor penale prevăzute de art.327-329 din Codul penal, în corespundere cu raționamentele expuse în hotărârile Curții Constituționale nr. 22 din 27 iunie 2017; nr. 33 din 07 decembrie 2017; nr. 22 din 01 octombrie 2018, și nr. 24 din 17 octombrie 2019, privind declararea neconstituțională a unor prevederi din articolele menționate.

Infrațiunile prevăzute la art. 327-329 CP, constituie fapte prejudiciabile care aduc atingere activității de serviciu în sfera publică, dar care nu sunt legate nemijlocit de corupție, având menirea de a proteja în plan principal, bunul mers al activității serviciului, în care persoana publică și persoana cu funcție de demnitate publică își desfășoară activitatea, prin îndeplinirea atribuțiilor de serviciu cu responsabilitate, competență, eficiență, promptitudine și corectitudine, fără abuzuri și excese, cât și apărarea intereselor publice, a drepturilor și intereselor legale ale persoanei fizice sau ale persoanei juridice.

Prin **Hotărârea Curții Constituționale nr. 33 din 7 decembrie 2017**, instanța de contencios constituțional a declarat neconstituțional textul „*intereselor publice sau*” din alineatul (1) al articolului 327 [...] din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002.

În hotărârea sa, Curtea *inter alia* a statuat că **legea penală în ansamblu, prin întregul său conținut, are drept scop protejarea interesului public, care se particularizează prin identificarea unor valori juridice concret determinate.**

Astfel, Curtea a apreciat faptul că abuzul de putere sau abuzul de serviciu este o infracțiune de rezultat (materială), astfel încât consumarea ei este legată, în mod obligatoriu, de producerea unor consecințe prejudiciabile, și anume: „cauzarea daunelor în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice”.

Respectiv, a constatat că destinatarul legii care este învinuit de faptul că prin acțiunile sale infracționale a cauzat daune în proporții considerabile „intereselor publice”, în sensul art. 327 alin. (1) din Codul penal, **este privat de posibilitatea de a determina fără echivoc urmările prejudiciabile concrete ale acțiunilor incriminate.**

A reținut astfel Curtea că, utilizarea în art.327 alin. (1) din Codul penal a noțiunii „*intereselor publice*”, care constituie o noțiune generică, ce nu poate fi definită, încalcă articolele 1 alin. (3) și 22 din Constituție [principiul legalității incriminării și pedepsei penale], precum și articolul 23 din Constituție [calitatea legii penale].”.

Criticat de către Curte a fost și textul „*folosirea [...] situației de serviciu*”.

Astfel, raportând prevederile art. 327 alin. (1) din Codul penal, la prevederile articolului 19 din Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, Curtea a

obsevat că legiuitorul nu a specificat în elementul material al infracțiunii de abuz de putere sau abuz de serviciu acțiunea de „**încălcarea a legii**”, rezumându-se doar la textul „*folosirea [...] situației de serviciu*”.

Astfel, în timp ce abuzul de funcții în sensul articolului 19 din Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției prevede atragerea la răspundere penală pentru **îndeplinirea sau abținerea de la îndeplinirea unui act cu încălcarea legii**, abuzul de putere sau abuzul de serviciu în sensul articolului 327 alin. (1) din Codul penal nu stabilește în mod expres asemenea cerință.

Curtea a reținut că textul „*un act cu încălcarea legii*” din art. 19 din Convenția menționată reprezintă un element al infracțiunii care este legat nemijlocit de intensitatea încălcării atribuțiilor de serviciu, pe când din cuprinsul elementului material al infracțiunii de abuz de putere sau abuz de serviciu nu pot fi desprinse asemenea particularități.

Curtea a constatat că elementul material al infracțiunii cuprinse la art.327 din Codul penal se rezumă, în esență, la o formulare generală, care sancționează orice încălcare a atribuțiilor de serviciu săvârșită de persoanele publice, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice

Astfel, a reținut Curtea că **elementul material** al infracțiunii de abuz de putere sau abuz de serviciu este expus într-o formulă extrem de **vagă**, încât atât organele judiciare care au misiunea de a interpreta și aplica legea, cât și destinatarii legii nu pot anticipa încălcarea **căror atribuții de serviciu pot determina atragerea la răspundere penală**, or, norma penală nu indică la care prevedere normativă trebuie raportate dispozițiile criticate.

Pentru aceste considerente, Curtea a reiterat că **legea penală are repercusiunile cele mai dure comparativ cu alte legi sancționatoare**, ea incriminează faptele cele mai prejudiciabile, respectiv, **norma penală trebuie să dispună de o claritate desăvârșită pentru toate elementele componentei infracțiunii în cazul normelor din partea specială a legii penale (HCC nr. 14 din 27 mai 2014, § 83).**

Potrivit art.19 din Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003, semnată de Republica Moldova la 28 septembrie 2004, ratificată prin Legea Nr. 158 din 06.07.2007:

„Fiecare stat parte are în vedere să adopte măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvârșite cu intenție, faptei unui agent public de a abuza de funcțiile sau de postul său, adică de a îndeplini ori de a se abține să îndeplinească, în exercițiul funcțiilor sale, un act cu încălcarea legii, cu scopul de a obține un folos necuvenit pentru sine sau pentru altă persoană sau entitate.”

Potrivit conținutului Raportului privind relația dintre responsabilitatea ministerială politică și cea penală adoptat de Comisia de la Veneția în cea de-a 94-a sesiune plenară CDL-AD (2013) 001-e (Veneția, 8-9 martie 2013):

Comisia de la Veneția a constatat că prevederi penale care interzic „abuzul în serviciu”, „folosirea inadecvată a puterilor” și „abuzul de putere” sau infracțiunile similare se găsesc în numeroase sisteme juridice europene.

Comisia de la Veneția a menționat că poate exista o necesitate în asemenea clauze generale, în același timp subliniind că asemenea prevederi penale generale sunt foarte problematice, atât cu privire la cerințele calitative ale art.7 al Convenției Europene, cât

și la alte cerințe fundamentale conform principiului statului de drept, precum previzibilitatea și securitatea juridică, și a relevat de asemenea, că acestea sunt în mod special vulnerabile la manevre politice abuzive.

Comisia de la Veneția a recomandat ca prevederile penale naționale cu privire la „abuzul în serviciu”, „abuz de putere” și expresii similare să fie interpretate în **sens restrâns** și aplicate cu un grad înalt de prudență, astfel încât să poată fi invocate numai în cazuri în care fapta este de natură **gravă**, cum ar fi, spre exemplu, infracțiuni grave împotriva proceselor democratice naționale, încălcarea drepturilor fundamentale, subminarea imparțialității administrației publice ș.a.m.d..

În același timp, invocând jurisprudența Curții Europene în cauza *Liivik v. Estonia* (hotărârea din 25 iunie 2009), Comisia de la Veneția a menționat că dispozițiile care incriminează abuzul în serviciu, precum și interpretarea acestora, sunt moștenite din fostul sistem legal sovietic, iar autoritățile naționale se confruntă cu sarcina dificilă a aplicării acestor norme juridice în noul context al economiei de piață.

Sintetizând recomandările enunțate de Comisia de la Veneția, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a adoptat, la 28 iunie 2013, la cea de-a 27-a întâlnire, Rezoluția nr. 1950 (2013), în care invită organismele legislative ale acelor state ale căror reglementări penale includ încă prevederi largi referitoare la „abuzul de serviciu” să ia în considerare **abrogarea sau reformularea unor astfel de dispoziții**, în scopul de a limita domeniul lor de aplicare, în conformitate cu recomandările Comisiei de la Veneția.

Prin urmare, în lumina celor enunțate *supra*, se atestă necesitatea modificării art.327 alin.(1) din Codul penal, cu formularea acestuia în următoarea redactare: „Îndeplinirea sau abținerea de la îndeplinirea în exercițiul funcției, de către o persoană publică, a unei acțiuni cu încălcarea legii, dacă aceasta s-a soldat cu vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei, sau cu cauzarea daunelor drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, ce depășesc valoric un salariu mediu lunar pe economie prognozat, stabilit prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei”

Subsidiar, la alineatul (2), lit.c) textul „soldată cu urmări grave” urmează să se substituie cu textul „soldată cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;”, iar la alineatul (2), după litera c) să fie introdusă litera d) cu următorul cuprins:

„d) soldată cu daune care depășesc 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei;”

Aceste modificări, în particular prevăzute la alin.(2) lit.c) și d) sunt fundamentate pe o interpretare sistemică și teleologică a legii penale, avînd ca scop acoperirea relațiilor sociale cu privire la buna desfășurare a activității de serviciu în sfera publică, *inter alia* susținute de practica judiciară și literatura de specialitate.

Subsidiar, se propune completarea articolului cu un alineat nou: „(4) Acțiunile prevăzute la alin.(1)-(3) care au cauzat:

a) decesul unei persoane;

b) daune care depășesc 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei;

se pedepsește închisoare de la 5 la 10 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.”

Această completare are drept scop acoperirea juridică a relațiilor sociale și incriminarea celor mai grave urmări prejudiciabile ce pot rezulta în urma comiterii infracțiunii prevăzute la art.327 din Codul penal.

Cu privire la modificările prevederilor art.328 din Codul penal, menționăm următoarele:

La **27 iunie 2017 Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 22** privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 328 alineatul (1) din Codul penal al Republicii Moldova nr. nr. 985-XV din 18 aprilie 2002.

Prin această Hotărâre, Curtea a declarat neconstituțional textul „*intereselor publice sau*” din alineatul (1) al articolului 328 din Codul penal și a recunoscut constituțional textul „dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile [...] drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice”.

Curtea a observat că art. 328 alin. (1) din Codul penal, prevăzând o infracțiune materială, include „interesul public” în urmările prejudiciabile ale acesteia, însă norma de trimitere (art. 126 alin.(2) din același cod), în temeiul căreia se evaluează *in concreto* prejudiciul cauzat în fiecare caz, nu stabilește *expressis verbis* interesul public ca valoare socială care poate fi determinată și nici nu indică criteriile de evaluare a acesteia.

În speță, Curtea a subliniat că lipsa unor prevederi pentru evaluarea caracterului considerabil al urmărilor prejudiciabile cauzate intereselor publice deschide un teren larg arbitrarului, existând riscul ca acțiunile persoanei publice care depășesc limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, **indiferent de gravitatea faptei săvârșite, să cadă sub incidența normei penale.**

Astfel, Curtea a menționat că atribuirea unor fapte infracționale concrete ca prejudiciind „interesul public”, in abstracto, nu poate satisface cerința de claritate și previzibilitate și totodată constituie o interpretare a legii penale extensivă și defavorabilă persoanei.

Cu privire la claritatea noțiunii „daune considerabile”, deși Curtea a declarat-o constituțională, a constatat necesitatea interpretării sistemice a prevederilor art.126 alin.(2) și art.126 alin.(1) și (1¹) din Codul penal, indicând faptul că daunele care se înscriu în limitele dintre daunele în proporții mici și daunele în proporții mari urmează a fi încadrate, **după caz**, ca fiind esențiale sau considerabile.

Aici observăm că legiuitorul a instituit la art. 126 alin. (2) din Codul penal criterii subiective de delimitare între daune „considerabile” și daune „esențiale”, care se apreciază doar în funcție de însemnătatea bunurilor pentru victimă și alte circumstanțe care influențează starea sa materială.

Având în vedere faptul că noțiunea „interes public” se regăsește în mai multe componente de infracțiuni și contravenții, a fost subliniată necesitatea efectuării modificărilor de rigoare cu luarea în considerare a raționamentelor expuse în hotărârea Curții.

Prin **Hotărârea nr. 22 din 1 octombrie 2018**, Curtea Constituțională a declarat neconstituțional și articolul 328 alineatul (3) litera d) din Codul penal al Republicii Moldova.

Curtea a reținut că nu există niciun text normativ care ar defini noțiunea de „urmări grave”, utilizată în articolul 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal. De asemenea, a determinat că legea nu stabilește niciun criteriu material care să cuantifice gravitatea acestei urmări prejudiciabile.

Astfel, există riscul ca o urmare să fie catalogată drept gravă în baza unor criterii arbitrar și discreționare de către cei care au competența aplicării legii penale.

Rezumând, Curtea a conchis că prevederile articolului 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal sunt formulate de o manieră imprecisă și neclară și le conferă autorităților care le aplică o marjă excesivă de discreție. Prin urmare, ele nu îndeplinesc standardul calității legii penale, fiind contrare articolelor 1 alin. (3) și 22, coroborate cu articolul 23 alin. (2) din Constituție.

Totuși, Curtea a menționat că, deși a constatat neconstituționalitatea articolului 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal, acest fapt nu împiedică Parlamentul să precizeze întinderea și conținutul acestei agravante.

Astfel, aceste prevederi ar putea fi modificate în vederea stabilirii în mod expres și cu exactitate a urmărilor care pot fi calificate ca „urmări grave” în contextul infracțiunii de exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu.

Respectiv, prin Adresa anexată la Hotărârea nr. 22 din 1 octombrie 2018, Curtea a semnalat Parlamentului că noțiunea de „urmări grave” se regăsește în mai multe articole ale Codului penal și a sugerat modificarea normelor penale în discuție, în conformitate cu principiul legalității incriminării. Până în prezent, această Adresă nu a fost pusă în executare.

Prin urmare, în lumina celor enunțate *supra*, se atestă necesitatea operării modificărilor și asupra conținutului art.328 din Codul penal, în următoarea redactare:

„Articolul 328. Excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu

(1) Săvârșirea de către o persoană publică a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta s-a soldat cu vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei sau cu cauzarea daunelor drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, ce depășesc valoric un salariu mediu lunar pe economie prognozat, stabilit prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

(2) Refuzul neîntemeiat de eliberare a actului permisiv care a condus la restrângerea dreptului de desfășurare a activității de întreprinzător, inclusiv desfășurarea neîntemeiată a unor controale, dacă aceasta a cauzat daune drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, în valoare de cel puțin 10 salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei,

se pedepsește cu amendă de la 1200 la 4000 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 6 luni, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 până la 5 ani.

(3) Aceleași acțiuni:

a) săvârșite din interes material, în scopul realizării altor interese personale sau în interesul unei terțe persoane;

b) însoțite de aplicarea armei;

se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 7 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

(4) Acțiunile prevăzute la alin.(1), (2) sau (3):

a) săvârșite de o persoană cu funcție de demnitate publică;

b) săvârșite în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale;

c) soldate cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;

d) soldate cu daune care depășesc 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei;

se pedepesc cu închisoare de la 6 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

(5) Acțiunile prevăzute la alin.(1)-(4) care au cauzat:

a) decesul unei persoane;

b) daune care depășesc 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei;

se pedepsește închisoare de la 7 la 12 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.”

Modificările operate sunt fundamentate pe o interpretare sistemică și unitară a legii penale, având ca scop acoperirea relațiilor sociale cu privire la buna desfășurare a activității de serviciu în sfera publică, inter alia susținute de practica judiciară și literatura de specialitate. Subsidiar, fapte similare celor incriminate la alin.(3) lit.a) se atestă și în Codul penal al Poloniei¹ la art.231 (depășirea atribuțiilor de serviciu pentru a obține un beneficiu sau un avantaj personal)

Subsecvent, completarea articolului cu alineatul (5) are drept scop acoperirea juridică a relațiilor sociale și incriminarea celor mai grave urmări prejudiciabile ce pot rezulta în urma comiterii infracțiunii prevăzute la art.328 din Codul penal.

Cu privire la modificările prevederilor art.329 din Codul penal, menționăm următoarele:

Prin **Hotărârea nr. 24 din 17 octombrie 2019**, Curtea Constituțională a declarat neconstituționale următoarele texte din Codul penal: [...] „intereselor publice sau” din articolul 329 alin. (1) din Codul penal. „soldată cu urmări grave” din 327 alin. (2) lit. c), „alte urmări grave” din articolul 329 alin. (2) lit. b).

În hotărâre Curtea a statuat că noțiunea de „interes public” este abstractă și nu asigură identificarea entității căreia îi sunt cauzate daunele în proporții mari [așa cum prevede articolul 329 alin. (1) din Codul penal], adică victima infracțiunii.

În afară de aceasta, Curtea a reținut că expresia „daune în proporții mari drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice” din articolul 329 alin.(1) din Codul penal protejează toate eventualele victime ale faptei de neglijență în serviciu, avându-se în vedere că persoanele juridice pot fi de drept public sau de drept privat (a se vedea articolul 173 din Codul civil).

Astfel, rezultă în mod rezonabil că eventualele daune materiale cauzate intereselor publice s-ar putea regăsi în categoria daunelor cauzate drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanei juridice de drept public, care gestionează un domeniu de interes public.

În consecință, Curtea a constatat că textul „intereselor publice sau” din articolul 329 alin.(1) din Codul penal complică descrierea infracțiunii de neglijență în serviciu, fiind o sursă de incertitudine juridică.

Subsidiar, Curtea a reținut că nu există repere fixe în legea penală care ar defini noțiunea de „urmări grave” utilizată în articolele 327 alin. (2) lit. c), 329 alin. (2) lit. b) Cod penal.

¹ <http://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Polonia-RO.html>

De asemenea, legea nu stabilește niciun criteriu material care să cuantifice „gravitatea” urmării prejudiciabile. De altfel, calificarea urmărilor infracțiunii ca fiind „urmări grave” are implicații majore în privința agravării răspunderii penale a făptuitorului.

Totuși, Curtea a menționat că, deși a constatat neconstituționalitatea noțiunii de „urmări grave” conținută de articolele menționate, acest fapt nu împiedică Parlamentul să-i precizeze întinderea și conținutul, astfel încât să asigure o protecție adecvată valorilor sociale ocrotite de legea penală.

În context, a fost constatat că prin Legea nr. 277 din 18 decembrie 2008, Parlamentul a exclus sintagma „urmări grave” din textul unor articole din Codul penal și a substituit-o cu texte clare și previzibile. De exemplu, noțiunea de „urmări grave” de la articolul 215 din Codul penal [răspândirea bolilor epidemice] a fost substituită cu următorul text: vătămarea gravă sau medie a sănătății sau cu decesul persoanei. Modificări similare au intervenit și în textul articolului 197 alin. (2) din Codul penal [distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor].

În Nota informativă la proiectul Legii în discuție, autorii acesteia au susținut că menținerea în Codul penal a noțiunii de „urmări grave” contravine principiului **legalității și previzibilității legii penale**. De asemenea, s-a menționat că era necesară stabilirea exhaustivă a urmărilor grave care pot surveni ca urmare a comiterii unei infracțiuni.

Curtea nu a putut constata niciun motiv pertinent cu privire la modificarea de către Parlament doar a acestor articole, pentru că raționamentele indicate în Nota informativă erau valabile pentru toate articolele din Codul penal care cuprindeau noțiunea de „urmări grave”.

Prin urmare, în lumina celor enunțate *supra*, se atestă necesitatea efectuării la art.329 din Codul penal, a următoarelor modificări:

Articolul 329:

la alineatul (1), textul „intereselor publice sau” se exclude;

după textul „dacă aceasta a cauzat” se introduce textul „vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății persoanei sau”.

la alineatul (2), după litera a) se introduce litera b) cu următorul cuprins:

„b) daune în proporții deosebit de mari;”

Examinarea normelor de incriminare prevăzute de art.327-329 CP RM, atestă lipsa incriminării acțiunilor infracționale care au cauzat daune în proporții deosebit de mari.

Or, potrivit jurisprudenței², deseori se întâlnesc situații când acțiunile de abuz de putere sau abuz în serviciu, exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, cât și neglijența în serviciu, se soldează cu cauzarea daunelor în proporții deosebit de mari. Prin urmare, considerăm necesară completarea art.327 și 328 cu un alineat nou, care să incrimineze urmările prejudiciabile sub formă daune în proporții deosebit de mari, iar la art.329 prin modificarea alin.(2) lit.b) CP RM.

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Propunerile *de lege ferenda* se rezumă la următoarele intervenții normative:

² https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/515291e6-b2f2-49d6-9161-e69ad74cb838

Articolul I. – penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.72-74 art. 195), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 327:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

(1) Îndeplinirea sau abținerea de la îndeplinirea în exercițiul funcției, de către o persoană publică, a unei acțiuni cu încălcarea legii, dacă aceasta s-a soldat cu vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei, sau cu cauzarea daunelor drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, ce depășesc valoric un salariu mediu lunar pe economie prognozat, stabilit prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de până la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

la alineatul (2), lit.c) textul „soldată cu urmări grave” se substituie cu textul „soldată cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;”

la alineatul (2), după litera c) se introduce litera d) cu următorul cuprins:

„d) soldată cu daune care depășesc 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei;”

Articolul 327 se completează cu alin.(4) cu următorul cuprins:

„(4) Acțiunile prevăzute la alin.(1)-(3) care au cauzat:

a) decesul unei persoane;

b) daune care depășesc 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei;

se pedepsește în închisoare de la 5 la 10 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.”

2. Articolul 328:

va avea următorul cuprins:

„Articolul 328. Excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu

(1) Săvârșirea de către o persoană publică a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta s-a soldat cu vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei sau cu cauzarea daunelor drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, ce depășesc valoric un salariu mediu lunar pe economie prognozat, stabilit prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

(2) Refuzul neîntemeiat de eliberare a actului permisiv care a condus la restrângerea dreptului de desfășurare a activității de întreprinzător, inclusiv desfășurarea neîntemeiată a unor controale, dacă aceasta a cauzat daune drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, în valoare de cel puțin 10 salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei,

se pedepsește cu amendă de la 1200 la 4000 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 6 luni, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 până la 5 ani.

(3) Aceleași acțiuni:

a) săvârșite din interes material, în scopul realizării altor interese personale sau în interesul unei terțe persoane;

b) însoțite de aplicarea armei;

se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 7 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

(4) Acțiunile prevăzute la alin.(1), (2) sau (3):

a) săvârșite de o persoană cu funcție de demnitate publică;

b) săvârșite în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale;

c) soldate cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;

d) soldate cu daune care depășesc 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei;

se pedepsesc cu închisoare de la 6 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

(5) Acțiunile prevăzute la alin.(1)-(4) care au cauzat:

a) decesul unei persoane;

b) daune care depășesc 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei;

se pedepsește în închisoare de la 7 la 12 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.”

3. Articolul 329:

la alineatul (1), textul „intereselor publice sau” se exclude;

după textul „dacă aceasta a cauzat” se introduce textul „vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății persoanei sau”.

la alineatul (2), după litera a) se introduce litera b) cu următorul cuprins:

„b) daune în proporții deosebit de mari;”

4. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului de lege nu atrage cheltuieli financiare suplimentare.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Modificările propuse în proiectul de lege se încadrează în cadrul normativ în vigoare și nu necesită modificarea altor acte normative.

Procuratura Generală

Art.327-329 în redacția nouă

Articolul 327. Abuzul de putere sau abuzul de serviciu

(1) Îndeplinirea sau abținerea de la îndeplinirea în exercițiul funcției, de către o persoană publică, a unei acțiuni cu încălcarea legii, dacă aceasta s-a soldat cu vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei, sau cu cauzarea daunelor drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, ce depășesc valoric un salariu mediu lunar pe economie prognozat, stabilit prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de până la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.”

(2) Aceeași acțiune:

b) săvârșită de o persoană cu funcție de demnitate publică;

b¹) săvârșită din interes material, în scopul realizării altor interese personale sau în interesul unei terțe persoane;

c) soldată cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;

d) soldată cu daune care depășesc 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei;

se pedepsește cu amendă în mărime de la 1350 la 2350 unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 7 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

(3) Abuzul de putere sau abuzul de serviciu, săvârșit în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale,

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 8 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 ani și 15 ani.

(4) Acțiunile prevăzute la alin.(1)-(3) care au cauzat:

a) decesul unei persoane;

b) daune care depășesc 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei;

se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

Articolul 328. Excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu

(1) Săvârșirea de către o persoană publică a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta s-a soldat cu vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei sau cu cauzarea daunelor drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, ce depășesc valoric un salariu mediu lunar pe economie prognozat, stabilit prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

(2) Refuzul neîntemeiat de eliberare a actului permisiv care a condus la restrângerea dreptului de desfășurare a activității de întreprinzător, inclusiv desfășurarea neîntemeiată a unor controale, dacă aceasta a cauzat daune drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, în valoare de cel puțin 10 salarii

medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei,

se pedepsește cu amendă de la 1200 la 4000 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 6 luni, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 până la 5 ani.

(3) Aceleași acțiuni:

a) săvârșite din interes material, în scopul realizării altor interese personale sau în interesul unei terțe persoane;

b) însoțite de aplicarea armei;

se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 7 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

(4) Acțiunile prevăzute la alin.(1), (2) sau (3):

a) săvârșite de o persoană cu funcție de demnitate publică;

b) săvârșite în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale;

c) soldate cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;

d) soldate cu daune care depășesc 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei; se pedepsesc cu închisoare de la 6 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

(5) Acțiunile prevăzute la alin.(1)-(4) care au cauzat:

a) decesul unei persoane;

b) daune care depășesc 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei; se pedepsește cu închisoare de la 7 la 12 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.”

Articolul 329. Neglijența în serviciu

(1) Neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către o persoană publică a obligațiilor de serviciu ca rezultat al unei atitudini neglijente sau neconștiincioase față de ele, dacă aceasta a provocat vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății persoanei sau daune în proporții mari drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice,

se pedepsește cu amendă în mărime de până la 850 unități convenționale sau cu închisoare de până la 2 ani, în ambele cazuri cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

(2) Aceleași acțiuni care au provocat:

a) decesul unei persoane;

b) daune în proporții deosebit de mari;

se pedepsesc cu închisoare de la 2 la 6 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.